

Eijsden-Margraten: 17 december 2025

Onderwerp: Kennisgeving onderzoeksrapport,
afhandelen motie Rechten voor de Natuur

Bezoekadres:
Amerikaplein 1
6269 DA Margraten
Servicepunt:
Breusterhof 2
6245 EL Eijsden

Postadres:
Postbus 10
6269 ZG Margraten

tel.: 14043
of: +31 (0)43 458 8488
fax: +31 (0)43 458 8400
info@eijsden-margraten.nl
www.eijsden-margraten.nl

IBAN BNG:
NL46BNGH0285148680
BIC: BNGHNL2C

Geachte raadsleden,

Met deze raadsinformatiebrief bieden wij u het definitieve onderzoeksrapport aan dat is getiteld "*Mogelijkheden om rechten van de natuur vorm te geven in de gemeente Eijsden-Margraten*". Dit rapport is in opdracht van de gemeente opgesteld door een onafhankelijk team van onderzoekers en juristen onder leiding van Wageningen Environmental Research. Deze weg was ingezet om uitvoering te geven aan de motie Rechten voor de Natuur, aangenomen op 7 november 2023. Op 6 november jl. bent u voor het laatst geïnformeerd over dit proces middels een raadsinformatiebrief. Intussen is het proces afgerond. Met voorliggende RIB beschouwen wij de motie als afgehandeld.

Aanleiding

In de motie Rechten voor de Natuur verzocht u om vier punten:

1. Onderzoek te doen naar de juridische en praktische haalbaarheid van het toekennen van rechtspersoonlijkheid aan de natuur in de gemeente Eijsden-Margraten.
2. De resultaten van dit onderzoek en de voortgang in dit dossier periodiek met de gemeenteraad te delen.
3. Altijd bij nieuw te vormen beleid de belangen van de natuur (van bronsgroene natuurgebieden tot en met Natura 2000-gebieden) mee te wegen en in nieuwe raadsvoorstellen deze belangen inzichtelijk te maken.
4. Alle relevante maatschappelijke organisaties, lokale experts en andere belanghebbenden betrekken bij dit onderzoek naar de implementatie van rechten voor de natuur in Eijsden-Margraten.

Afhandelen van de verzoeken

Het onderzoeksrapport geeft invulling aan verzoek 1, 2 en 4. Verzoek 3 is in een eerder stadium afgehandeld door het kopje "Gevolgen voor de natuur" op te nemen in de collegevoorstellen en raadsvoorstellen. Hiermee wordt in ieder voorstel het belang van de natuur benoemd.

De belangen van de natuur zijn daarmee in de afgelopen periode in de diverse visie- en beleidsdocumenten sterker verankerd, Poort van het Heuvelland is hier een concreet voorbeeld van. Verder worden bij ruimtelijke ontwikkelingen altijd de natuurbelangen meegewogen, alsmede daar waar dit aan de orde is bij andere beleidsvelden. Concluderend is met voorliggende raadsinformatiebrief de motie afgehandeld.

Behandeld door :
Bijlage(n) : 1
Documentkenmerk(en) : 991285

Uw brief van :
Uw kenmerk :
Pagina : 1 van 4
Ons kenmerk : Z/23/192949/991289

.banholt
.bemelen
.cadier en keer
.eckelrade
.eijsden
.gronsveld
.margraten
.mariadorp
.mesch
.mheer
.noorbeek
.oost-maarland
.rijckholt
.scheulder
.st. geertruid

BLOESEM VAN HET ZUIDEN

Leeswijzer bij het onderzoeksrapport

Het rapport omvat een omvangrijke analyse van de onderzoeksvraag, een analyse van de regelgeving en juridische (on)mogelijkheden, een uiteenzetting van manieren om als gemeente te handelen in de geest van de motie en het draagvlak voor deze verschillende manieren. De essentie staat samengevat in het eerste hoofdstuk: Samenvatting. Hierin vindt u in 3 pagina's alle conclusies en belangrijkste aanbevelingen uit het rapport.

De doorlopen onderzoeksfases en belangrijkste bevindingen

Het onderzoek omvatte vijf stappen, welke hieronder uitgewerkt staan in de volgorde waarop u ze in het rapport terugvindt. Vervolgens zijn de bevindingen geïntegreerd in een afsluitende conclusie en vijf aanbevelingen.

Wat wordt verstaan onder natuur?

Voor de onderzoek was het belangrijk te bepalen wat onder natuur verstaan wordt en om waarom men hier (delen van) wenst te beschermen. U vindt dit onderdeel terug in hoofdstuk 2.

Bepaling omvang van natuur en landschap in Eijsden-Margraten

We wonen in een groene gemeente. Het onderzoeksrapport bevat in hoofdstuk 3 een uitgebreide beschrijving van de hoeveelheid en typen natuur in Eijsden-Margraten. Bijbehorend kaartmateriaal wordt gepresenteerd in bijlage 2.

In kaart brengen huidige regelgeving op alle bestuurlijke niveaus

Hoofdstuk 4 geeft een uiteenzetting van de regelgeving die relevant is voor de vraag welke natuur er bescherming geniet. In bijlage 3 staat een opsomming van alle verdragen, regels, wetten en richtlijnen die relevant geacht worden.

Juridische mogelijkheden

De juridische haalbaarheid om aanvullende rechten aan de natuur toe te kennen is grondig uitgezocht, zowel op privaatrechtelijk als publiekrechtelijk vlak. In hoofdstuk 5 worden vijf opties voor implementatie geïdentificeerd:

1. Rechtspersoonlijkheid en voogdij
2. Gemeentelijke natuurstichting oprichten
3. Gemeentelijke natuur- en landschapscommissie instellen
4. Gemeentelijke natuur- en landschapsregels opnemen in omgevingsvisie en omgevingsplan
5. Gemeentelijke natuur- en landschapsmonumenten aanwijzen

.banholt
.bemelen
.cadier en keer
.eckelrade
.eijsden
.gronsveld
.margraten
.mariadorp
.mesch
.mheer
.noorbeek
.oost-maerland
.rijckholt
.scheulder
.st. geertruid

BLOESEM VAN HET ZUIDEN

Hieruit blijkt al snel dat de formele rechtspersoonlijkheid niet mogelijk is. Dit hoofdstuk bevat daarbij tekstboxen met formele juridische analyses van de mogelijkheden en een uitwerking van een hoop bijkomende uitdagingen. Er wordt ook een vergelijking met buitenlandse initiatieven getrokken.

Het laatste deel van het hoofdstuk richt zich op de vraag: wat kan wel? De opties 2 t/m 5 komen voort uit dit onderdeel. Een belangrijke rol wordt toegewezen aan de Omgevingswet.

Mogelijkheden voor implementatie en draagvlak

Om de praktische haalbaarheid en draagvlak van de bovenstaande opties te onderbouwen, zijn alle fracties, de Gemeentelijke Adviescommissie Mergelland en 22 maatschappelijke organisaties uitgenodigd voor een interview; niet iedereen heeft gehoor gegeven aan deze oproep.

Tijdens de interviews was ruimte voor het uiten van zorgen, het benoemen van kansen, en het zoeken naar verbinding. De resultaten en aanvullende inzichten vindt u in hoofdstuk 6. De onderliggende gegevens vindt u terug in bijlage 4 t/m 6.

Conclusie van het rapport en vijf aanbevelingen

Het rapport vervolgt met een discussie van de bevindingen (hoofdstuk 7) en het trekken van conclusies (hoofdstuk 8). Tot slot worden vijf aanbevelingen aan de gemeente Eijsden-Margraten gedaan om de inzichten van het rapport in de praktijk te brengen:

1. Reparatie van bestaande regelgeving en handhaving
2. Versterk de rol van de gemeentelijke adviescommissie voor natuur en landschap
3. Onderzoek welke nieuwe verplichtingen op de gemeente rusten ten aanzien van natuur en landschap vanwege de Omgevingswet
4. Stel vast welke natuur en landschapselementen beschermd of hersteld moeten worden en scherp de regels daarvoor aan, met nadeelcompensatie voor de belanghebbenden
5. Streef naar verbinding en zoek naar draagvlak

Werkwijze en afronding van de rapportage

Het onderzoeksteam werkte onafhankelijk aan haar rapport en advies. Het onderzoeksrapport beschrijft de feiten, mogelijkheden en opties. Dit rapport is middels een zogeheten *peer review* door andere onafhankelijke wetenschappers en juristen beoordeeld zodat de kwaliteit geborgd is.

Publicatie en openbaarmaking van het rapport vinden plaats op 18 december 2025. Vanaf deze datum is het rapport door iedereen te downloaden via deze permanente link: <https://doi.org/10.18174/704249>.

Het vervolg

Het college heeft thans kennisgenomen van het onderzoeksrapport. De aanbevelingen uit het rapport worden door het college nader bezien en van een reactie voorzien. Waar nodig zal besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Eijsden-Margraten,
De secretaris, De burgemeester,

.banholt
.bemelen
.cadier en keer
.eckelrade
.eijdsen
.gronsveld
.margraten
.mariadorp
.mesch
.mheer
.noorbeek
.oost-maerland
.rijckholt
.scheulder
.st. geertruid

BLOESEM VAN HET ZUIDEN